แบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทย
ผสานเทคโนโลยี QR CODE
เรื่อง คำประสม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

นายกฤษกร พุ่มนวล

ครู โรงเรียนบ้านกลางดง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต ๒

คำอธิบายการใช้แบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทย ผสานเทคโนโลยีคิวอาร์โคด

เรื่อง คำประสม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. แบบฝึกทักษะชุดนี้สร้างขึ้นภายใต้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 4.1 ม.1/2 สร้างคำในภาษาไทย สาระการเรียนรู้แกนกลาง การสร้างคำประสม
2. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 15 ข้อ และสามารถสแกนตรวจคำตอบได้หลังจากทำแบบทดสอบเสร็จแล้ว โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรือสมาร์ตโฟนสแกนคิวอาร์โคดเพื่อตรวจคำตอบ และลงมือศึกษาใบความรู้และทำแบบฝึกทักษะภายใน พร้อมทั้งตรวจคำตอบได้ด้วยตนเอง และทำแบบทดสอบหลังเรียนเมื่อทำแบบฝึกทักษะเสร็จแล้วทุกแบบฝึก
3. ภายในเล่มจะมีใบความรู้และแบบฝึกทักษะประกอบ โดยนักเรียนสามารถตรวจคำตอบด้วยตนเองโดยการสแกนคิวอาร์โคดตรวจได้หลังจากทำแบบฝึกทักษะเสร็จ
4. แบบฝึกทักษะที่ 3 เป็นทักษะการฟัง ให้นักเรียนนำโทรศัพท์หรือสมาร์ทตโฟนสแกนคิวอาร์โคดและฟัง จากนั้นเขียนคำประสมที่ได้ยินลงในตารางให้ถูกต้อง
5. แบบฝึกทักษะชุดนี้ใช้ภาพการ์ตูนจากเพจ ครูศิลป์ ซึ่งครูผู้จัดทำได้จ่ายเงินเพื่อการใช้รูปอย่างถูกต้องกับทางเจ้าของผลงานภาพการ์ตูนแล้ว
6. แบบฝึกทักษะชุดนี้ ครูผู้จัดทำได้แนบใบเฉลยไว้ด้วย กรณีที่ครูท่านใดนำไปใช้แล้วอาจเกิดข้อจำกัดในการสแกนคิวอาร์โคด ก็สามารถปรับกลวิธีการจัดการเรียนรู้ได้

*หากมีข้อผิดพลาดประการใด ขออภัยมา ณ ที่นี้

สามารถติดต่อเพื่อแจ้งแก้ไขได้โดยตรงที่ kritsa6565@gmail.com ครูกฤษกร*

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. คำประสม คืออะไร

ก. การนำคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาประสมกัน ทำให้เกิดคำที่มีความหมายคงเดิม

ข. การนำคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาประสมกัน ทำให้เกิดคำที่มีความหมายใหม่ แต่อาจยังคงเค้าความหมายเดิม

ค. การนำคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาประสมกัน ทำให้เกิดคำที่มีความหมายใหม่ที่ตรงกันข้ามเท่านั้น

ง. การนำคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาประสมกัน ทำให้เกิดคำที่มีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้

๒. คำในข้อใดเป็นคำประสม

ก. มะละกอ ข. กะละแม

ค. กระเพาะ ง. กระเป๋าสตางค์

๓. ข้อใดเป็นคำประสม

ก. น้ำนิ่ง ข. น้ำไหล

ค. น้ำเหม็น ง. น้ำมัน

๔. ข้อใดประกอบด้วยคำมูลและคำประสม

ก. กราบ ไข่มุก ข. พ่อครัว แม่บ้าน

ค. ตะไคร้ กะเพรา ง. ลำไย ชอล์ก

๕. ข้อใดเป็นคำประสมที่มีความหมาย**เชิงเปรียบเทียบ**

ก. ตาแดง ข. ตาบอด

ค. ตาขาว ง. ตาเจ็บ

๖. ข้อใดเป็นคำประสมที่มี **ความหมายเปลี่ยนไปเป็นความหมายเฉพาะ**

ก. ยกน้ำหนัก ข. ยกเค้า

ค. ยกของ ง. ยกเขา

๗. ข้อใดเป็นคำประสมทั้งหมด

ก. หนังสือพิมพ์ ปากกา ข. ตะกร้า ดินสอ

ค. ต้นไทร กะบังลม ง. ทอฟฟี่ มะกะโรนี

๘. ข้อใดไม่มีคำประสมปรากฏอยู่

ก. พริกขี้หนู พริกไทย พริกชี้ฟ้า

ข. ตะกร้า ตะไคร้ ตลบ

ค. รถไฟฟ้า รถชน รถโดยสาร

ง. มดแดง มดดำ มดตะนอย

๙. ข้อใดมีคำประสมปรากฏอยู่ ๒ คำ

ก. กล้วยบวชชี บะหมี่ มะกะโรนี

ข. นกพิราบ สมุด ญี่ปุ่น

ค. เกล็ดปลา ต้นไทร กะเพรา

ง. ตวัด บำนาญ ขนมจ่ามงกุฎ

๑๐. คำประสมในข้อใดมี<u>คำกริยา</u>นำหน้า<u>คำนาม</u>

ก. น้ำเสียง

ข. เสื้อคลุม

ค. ถ่ายรูป

ง. เรือนจำ

๑๑. คำประสมในข้อใดเกิดจาก<u>คำนาม</u>ประสมกับคำ<u>กริยา</u>

ก. หน้าม้า

ข. กล้วยไม้

ค. คอห่าน

ง. แม่เลี้ยง

๑๒. คำว่า “ ลูก” ประสมกับคำในข้อใด<u>ไม่เป็น</u>คำประสม?

ก. ลูกคอ

ข. ลูกครึ่ง

ค. ลูกเล็ก

ง. ลูกเล่น

๑๓. “แม่ทำข้าวผัดกะเพราและขนมจ่ามงกุฎเพื่อใส่บาตร ส่วนฉันเตรียมดอกพุดซ้อนมาลอยน้ำ”

จากข้อความข้างต้น มีคำประสมทั้งหมดกี่คำ

ก. ๒ คำ

ข. ๓ คำ

ค. ๔ คำ

ง. ๕ คำ

๑๔. “ดอกดาวกระจาย กบฏ ตวัด พู่กัน แกงบวด คนแปลกหน้า ลมพัด หน้ามุข”

จากคำข้างต้น ปรากฏคำประสมกี่คำ

ก. ๒ คำ

ข. ๕ คำ

ค. ๖ คำ

ง. ๘ คำ

๑๕. คำประสมในข้อใดเกิดจาก<u>คำนาม</u>ประสมกับคำ<u>นาม</u>

ก. หน้าม้า

ข. เข็มกลัด

ค. แม่เลี้ยง

ง. ยาดม

SCAN ME

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง คำประสม

ข้อ	คำตอบ
๑.	ข
๒.	ง
๓.	ง
๔.	ก
๕.	ค
๖.	ข
๗.	ก
๘.	ข
๙.	ค
๑๐.	ค
๑๑.	ง
๑๒.	ค
๑๓.	ข
๑๔.	ข
๑๕.	ก

ปฐมบท

นักเรียนครับ ... วันนี้เราจะมาเรียน
เรื่อง “คำประสม” กันนะครับ
แต่ก่อนจะไปเรียนเรื่อง “คำประสม”
เราต้องรู้จัก “คำมูล” กันก่อนนะครับ

เอ๊ะ ! คำผสม คำประณม
คำประสม มันอย่างเดียวกัน
หรือเปล่านะ ... อิอิ

นั่นนะสิ คำผสม หรือ คำประสมแน่
นะ... เริ่มอยากรู้แล้วสิ !

ผมก็อยากรู้... ครูครับ
อธิบายให้ผมฟังหน่อยครับ

เปิดหน้าต่อไป...มาเรียนรู้กันเลย เด็ก ๆ

ทบทวนคำมูลกันก่อน

เพราะคำมูล นำไปสร้างคำประสม

คำมูล คืออะไร

คำมูล คือ หน่วยคำที่เล็กที่สุด เป็นคำที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง อาจเป็นคำไทยแท้หรือคำยืมภาษาอื่น ๆ เช่น คำยืมภาษาเขมร คำยืมภาษาอังกฤษ ซึ่งจะมีเพียงหนึ่งพยางค์ หรือหลายพยางค์ก็ได้ แต่ไม่สามารถแยกคำหรือพยางค์ออกจากกันได้ หากเมื่อแยกออกจากกันแล้วจะทำให้ความหมายเปลี่ยนไปจากคำเดิม หรือไม่มีความหมายถึงคำเดิม เช่น

หมา	หมายถึง	น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมหลายชนิดหลายสกุล ในวงศ์ Canidae
กิน	หมายถึง	ก. เคี้ยว
มะละกอ	หมายถึง	น. ชื่อไม้ต้นชนิด Carica papaya L. ในวงศ์ Caricaceae ใบหยักหยาบ ๆ ก้านยาว ผลกินได้.
แข (เขมร)	หมายถึง	น. ดวงเดือน, พระจันทร์. (ข.).
เฌอ (เขมร)	หมายถึง	น. ไม้, ต้นไม้. (ข. เฌ ว่า ไม้, เฎิมเฌ ว่า ต้นไม้).
ฟรี (อังกฤษ)	หมายถึง	ว. ไม่เสียมูลค่าหรือไม่ได้ค่าตอบแทนใด ๆ (อ. free).
กะละแม	หมายถึง	น. ชื่อขนมชนิดหนึ่ง ทำด้วยข้าวเหนียว กะทิ และน้ำตาลโตนดหรือน้ำตาลมะพร้าว กวนจนเหนียวเป็นสีดำ.

มาช่วยกันพิจารณาดีกว่า...

ตะกร้า มี ๒ พยางค์ คือ ตะ – กร้า

ตะ ไม่มีความหมาย กร้า ไม่มีความหมาย

แต่เมื่อนำ ๒ พยางค์มาประสมกัน เป็นคำว่า ตะกร้า มีความหมายว่า ภาชนะสานโปร่งสำหรับใส่สิ่งของ

ดังนั้น คำว่า ตะกร้า เป็นคำมูล เพราะเป็นคำที่มีความหมายในตัวเอง จะแยกพยางค์ออกจากกันไม่ได้

ไหน ๆ ก็ทบทวนความรู้กันไปแล้ว
ลองมาทำแบบฝึกทักษะกันหน่อยนะ

คำไหนคำมูล ... เพิ่มพูนทักษะ

SCAN ME

คำชี้แจง ให้นักเรียนวงกลมล้อมรอบคำที่เป็นคำมูลให้ถูกต้อง

กราบ	กะเพรา	ไข่มุก	จระเข้
เกรงกลัว	ตะไคร้	แม่บ้าน	โศกเศร้า
เหรียญบาท	สวมใส่	ลำไย	โปรแกรม
พ่อครัว	เปาะเปี๊ยะ	ชอล์ก	หลงใหล
ชรา	หน้ามุข	ลมพัด	นิราศ

เฉลยคำไหนคำมูล ... เพิ่มพูนทักษะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนวงกลมล้อมรอบคำที่เป็นคำมูลให้ถูกต้อง

กราบ	กะเพรา	ไข่มุก	จระเข้
เกรงกลัว	ตะไคร้	แม่บ้าน	โศกเศร้า
เหรียญบาท	สวมใส่	ลำไย	โปรแกรม
พ่อครัว	เปาะเปี๊ยะ	ชอล์ก	หลงใหล
ชรา	หน้ามุข	ลมพัด	นิราศ

รู้จักคำมูลกันแล้ว

ต่อไปมาเริ่มเรียนเรื่อง คำประสมกันเลย...

คำประสม

คำประสม คือ การนำคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาประสมกัน ทำให้เกิดคำที่มีความหมายใหม่ แต่อาจยังคงเค้าความหมายเดิม หรือเกิดคำใหม่ที่มีความหมายเปลี่ยนไป

แต่...คำประสมนั้น ต้องไม่ประสมกันระหว่าง คำภาษา บาลี + บาลี บาลี + สันสกฤต สันสกฤต + สันสกฤต หรือ สันสกฤต + บาลี นอกนั้นนำคำมาประสมกันได้หมด

๑. คำประสมที่มี **ความหมายใหม่** แต่มักมีความหมายใกล้เคียงกับคำเดิม

เช่น วิทยุ รวมกับ โทรทัศน์ ⟶ วิทยุโทรทัศน์

(น. การแพร่สัญญาณโทรทัศน์ออกอากาศโดยใช้คลื่นวิทยุ)

๒. คำประสมที่มี **ความหมายเปลี่ยนไปเป็นความหมายเฉพาะ** เมื่อรวมกันแล้วต้องตีความหรือขยายความ

เช่น ยก รวมกับ เค้า ⟶ ยกเค้า ((ปาก) ก. ขโมยทรัพย์สินไปหมด)

๓. คำประสมที่มีความหมาย**เชิงเปรียบเทียบ**

เช่น ตา รวมกับ ขาว ⟶ ตาขาว (ว. แสดงอาการขลาดกลัว)

แบบฝึกทักษะที่ ๑

ไตร่ตรอง ... ลองคิด

SCAN ME

คำชี้แจง แยกชนิดของคำมูลและคำประสมเติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

เกล็ดปลา	กะเพรา	พลัง	ทะเลสาบ	ปลาวาฬ
อินเดีย	แกงบวด	มุสา	เฟื่องฟ้า	นาฬิกา
ตวัด	โฉนด	ขนมถ้วยฟู	จะละเม็ด	พู่กัน
ดอกลั่นทม	ผัดกะเพรา	ดาบส	คนแปลกหน้า	ซากศพ

คำมูล

๑. .....
๒. .....
๓. .....
๔. .....
๕. .....
๖. .....
๗. .....
๘. .....
๙. .....
๑๐. .....

คำประสม

๑. .....
๒. .....
๓. .....
๔. .....
๕. .....
๖. .....
๗. .....
๘. .....
๙. .....
๑๐. .....

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๑

ไตร่ตรอง ... ลองคิด

คำมูล

	กะเพรา	พลัง		
อินเดีย		มุสา	เฟื่องฟ้า	นาฬิกา
ตวัด	โฉนด		จะละเม็ด	
		ดาบส		

คำประสม

เกล็ดปลา			ทะเลสาบ	ปลาวาฬ
	แกงบวด			
		ขนมถ้วยฟู		พู่กัน
ดอกลั่นทม	ผัดกะเพรา		คนแปลกหน้า	ซากศพ

แบบฝึกทักษะที่ ๒

พินิจ ... ประสมคำ

คำชี้แจง โยงเส้นคำประสม ๒ พยางค์จากคำที่กำหนดให้ต่อไปนี้

แม่
เตา
ค้าง
ขนม
ดอก
พรรณ
สไบ
หลอด
ห่อ
กรอบ

รีด
ครก
ลม
รูป
สีดา
บ้าน
หมก
ไม้
คาว
กุหลาบ

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๒

พินิจ ... ประสมคำ

คำชี้แจง โยงเส้นคำประสม ๒ พยางค์จากคำที่กำหนดให้ต่อไปนี้

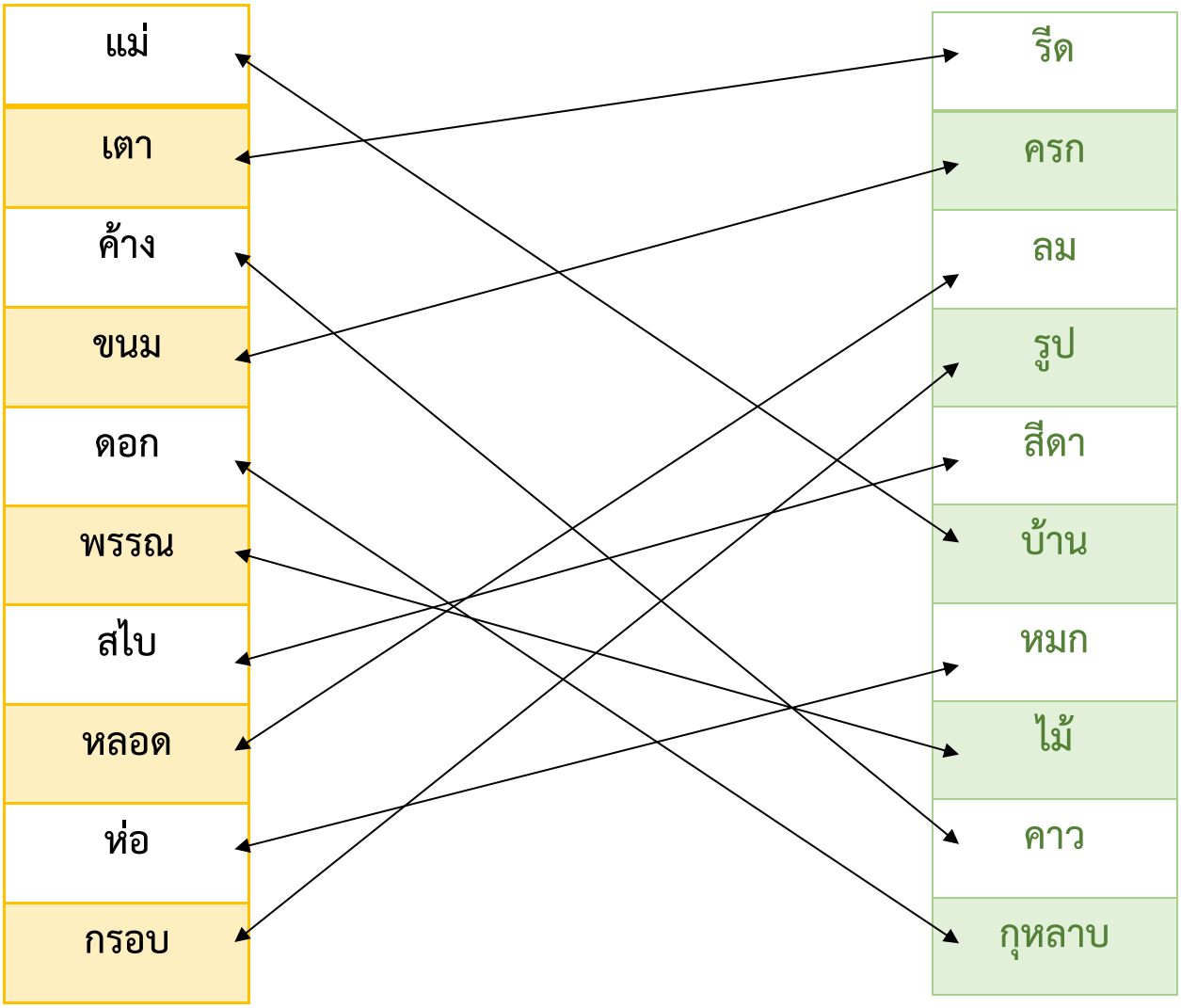

แบบฝึกทักษะที่ ๓

สแกน ฟัง และจำ...คำประสม

SCAN ME

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำโทรศัพท์หรือสมาร์ตโฟนสแกนคิวอาร์โคดและฟัง จากนั้นเขียนคำประสมที่ได้ยินลงในตารางให้ถูกต้อง

๑.	๒.
๓.	๔.
๕.	๖.
๗.	๘.
๙.	๑๐.

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๓

สแกน ฟัง และจำ...คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำโทรศัพท์หรือสมาร์ตโฟนสแกนคิวอาร์โคดและฟัง จากนั้นเขียนคำประสมที่ได้ยินลงในตารางให้ถูกต้อง

๑. ผัดกะเพรา	๒. เกล็ดปลา
๓. กล้วยบวชชี	**๔. ขนมจ่ามงกุฎ**
๕. ต้นไทร	**๖. ตักบาตรเทโว**
๗. นกพิราบ	**๘. พริกขี้หนู**
๙. ดอกพุดซ้อน	**๑๐. ดาวกระจาย**

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. “ดอกดาวกระจาย กบฏ ตวัด พู่กัน แกงบวด คนแปลกหน้า ลมพัด หน้ามุข”
จากคำข้างต้น ปรากฏคำประสมกี่คำ

ก. ๓ คำ
ข. ๕ คำ
ค. ๖ คำ
ง. ๘ คำ

๒. ข้อใดไม่มีคำประสมปรากฏอยู่

ก. พริกขี้หนู พริกไทย พริกชี้ฟ้า
ข. ตะกร้า ตะไคร้ ตลบ
ค. รถไฟฟ้า รถชน รถโดยสาร
ง. มดแดง มดดำ มดตะนอย

๓. ข้อใดเป็นคำประสม

ก. น้ำนิ่ง
ข. น้ำไหล
ค. น้ำเหม็น
ง. น้ำมัน

๔. ข้อใดประกอบด้วยคำมูลและคำประสม

ก. กราบ ไข่มุก
ข. พ่อครัว แม่บ้าน
ค. ตะไคร้ กะเพรา
ง. ลำไย ชอล์ก

๕. คำในข้อใดเป็นคำประสม

ก. มะละกอ
ข. กะละแม
ค. กระเพาะ
ง. กระเป๋าสตางค์

๖. คำประสมในข้อใดเกิดจาก<u>คำนาม</u>ประสมกับคำ<u>กริยา</u>

ก. หน้าม้า
ข. กล้วยไม้
ค. คอห่าน
ง. แม่เลี้ยง

๗. ข้อใดเป็นคำประสมทั้งหมด

ก. หนังสือพิมพ์ ปากกา
ข. ตะกร้า ดินสอ
ค. ต้นไทร กะบังลม
ง. ทอฟฟี่ มะกะโรนี

๘. ข้อใดเป็นคำประสมที่มีความหมาย**เชิงเปรียบเทียบ**

ก. ตาแดง ข. ตาบอด

ค. ตาขาว ง. ตาเจ็บ

๙. ข้อใดมีคำประสมปรากฏอยู่ ๒ คำ

ก. กล้วยบวชชี บะหมี่ มะกะโรนี ข. นกพิราบ สมุด ญี่ปุ่น

ค. เกล็ดปลา ต้นไทร กะเพรา ง. ตวัด บำนาญ ขนมจ่ามงกุฎ

๑๐. คำประสมในข้อใดมี<u>คำกริยา</u>นำหน้า<u>คำนาม</u>

ก. น้ำเสียง ข. เสื้อคลุม

ค. ถ่ายรูป ง. เรือนจำ

๑๑. ข้อใดเป็นคำประสมที่มี **ความหมายเปลี่ยนไปเป็นความหมายเฉพาะ**

ก. ยกน้ำหนัก ข. ยกเค้า

ค. ยกของ ง. ยกเขา

๑๒. คำประสมในข้อใดเกิดจาก<u>คำนาม</u>ประสมกับคำ<u>นาม</u>

ก. หน้าม้า ข. เข็มกลัด

ค. แม่เลี้ยง ง. ยาดม

๑๓. “แม่ทำข้าวผัดกะเพราและขนมจ่ามงกุฎเพื่อใส่บาตร ส่วนฉันเตรียมดอกพุดซ้อนมาลอยน้ำ”

จากข้อความข้างต้น มีคำประสมทั้งหมดกี่คำ

ก. ๒ คำ ข. ๓ คำ

ค. ๔ คำ ง. ๕ คำ

๑๔. คำประสม คืออะไร

ก. การนำคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาประสมกัน ทำให้เกิดคำที่มีความหมายคงเดิม

ข. การนำคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาประสมกัน ทำให้เกิดคำที่มีความหมายใหม่ แต่อาจยังคงเค้าความหมายเดิม

ค. การนำคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาประสมกัน ทำให้เกิดคำที่มีความหมายใหม่ที่ตรงกันข้ามเท่านั้น

ง. การนำคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาประสมกัน ทำให้เกิดคำที่มีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้

๑๕. คำว่า “ ลูก” ประสมกับคำในข้อใด<u>ไม่เป็น</u>คำประสม?

ก. ลูกคอ ข. ลูกครึ่ง

ค. ลูกเล็ก ง. ลูกเล่น

SCAN ME

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง คำประสม

ข้อ	คำตอบ
๑.	ข
๒.	ข
๓.	ง
๔.	ก
๕.	ง
๖.	ง
๗.	ก
๘.	ค
๙.	ค
๑๐.	ค
๑๑.	ข
๑๒.	ก
๑๓.	ข
๑๔.	ข
๑๕.	ค

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๘). **หนังสืออุเทศภาษาไทย หลักภาษาไทย : เรื่องที่ครูภาษาไทยต้องรู้**. กรุงเทพฯ : สกสค.

กำชัย ทองหล่อ. (๒๕๕๖). **หลักภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๕๔. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๕๖.

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

โรงเรียนบ้านกลางดง

อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต ๒